

**Türkiye’de müzik eğitimi bilim dallarında yapılan doktora tezlerinin içerik analizi
(2014-2021)**

**The content analysis of dissertations completed in the department of music teacher
education in Turkey (2014-2021)**

Gönderim Tarihi / Received: 08.02.2022

İlayda DUBAZ BÜKÜLMEZ¹

Kabul Tarihi / Accepted: 15.03.2023

Doi: [10.31795/baunsobed.1069921](https://doi.org/10.31795/baunsobed.1069921)

ÖZ: Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 2014-2021 yılları arasında Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi/Öğretmenliği Bilim Dallarında yazılan doktora tezlerinin ortaya konmasıdır. Çalışma nitel yöntem araştırması olarak planlanmış ve bu bağlamda durum çalışması benimsenmiştir. Çalışmanın verileri, YÖK Ulusal Tez merkezinden toplanmış ve toplam 186 doktora tezine ulaşılmıştır. Söz konusu veriler içerik analizi ile çözümlenmiş ve ‘yıl, üniversite, konular, yöntem, desen ve örneklem grubu’ temaları ele alınarak yorumlanmıştır. Çalışmanın bulguları, söz konusu tezlerin çoğunluğunun, 2019 yılında, Gazi Üniversitesi’nde, çalgı eğitimi (keman eğitimi) konusunda yazıldığını, nicel yöntem ve deneysel desen benimsendiğini ve müzik öğretmeni adayları ile çalışıldığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, Doktora tezleri, İçerik analizi

ABSTRACT: The aim of this study is to reveal the dissertations written in the Music Education Teaching Departments of the Institute of Educational Sciences, Fine Arts Education between 2014-2021 in Turkey. The study was planned as a qualitative method research and a case study was adopted. The data of the study were collected from the YOK National Thesis Center and a total of 132 dissertations were reached. The aforementioned data were analyzed by content analysis and interpreted by considering the themes of 'year, university, subjects, method, design and sample group'. The findings of the study showed that the majority of these theses were written in 2019; at Gazi University; on instrument education (violin education), adopted quantitative method and experimental design, and studied with pre-service music teachers.

Keywords: Music education, Dissertations, Content analysis

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi/Türk Müziği Devlet Konservatuarı/Çalgı Eğitimi Bölümü, jdubaz@nku.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4559-495X>

EXTENDED ABSTRACT

Literature review

Music education research can be conducted with students of all ages and abilities and has an extremely important place in determining how they will guide their quality music education experiences (Draves et al., 2008). It can be said that the studies in music education doctoral programs will make an extremely important contribution to music education research and create a solid ground.

In the relevant literature, although there are many studies on the examination of postgraduate theses in the field of music (instrument, chorus, chamber music, vocal training, music technology) in Turkey (Çeşit, 2015; Babaç and Köse, 2018; Orhan and Gökçe, 2018; Güner, 2019; Delikara, 2019; Köşreli, 2020), there are relatively few studies on the examination of dissertations in the field of music education (Tapu, 2017; Gürler, 2021). The results of these and similar studies (Nichols, 2013; Soycan, 2021), studies in the field of music education in Turkey are mostly related to performance-related subjects such as instrument training and voice training. It can be concluded that the studies published on music education abroad are related to theoretical issues such as program and method. Examining dissertations in the field of music education/teaching is extremely important in terms of both understanding the focus of past research and guiding future research (Draves et al., 2008). In this research, dissertations in the Department of Music Education/Teaching in the Institute of Educational Sciences/ Graduate School, Fine Arts Education Department between 2014-2021 in Turkey were examined in terms of 'year, university, subjects, method, design and sample group'.

Methodology

This research was planned as a qualitative method research. The design of the research is case study. Case studies are a method in which a subject, person, program or phenomenon is defined in a real-life context with an in-depth evaluation process and the researcher has little intervention in the process (Yin, 2009; Crowe et al., 2011; Barrett, 2014). The study group consists of 186 dissertations written in the Department of Music Education/Teaching in Turkey between 2014-2021. All of the dissertations written in the mentioned years have been reached. The data were analyzed by performing content analysis. The data obtained in the study; year, university, subjects, method, design and sample group were analyzed through the determined themes. Frequency (f) and percentage (%) values were calculated using the SPSS 18 statistical program.

Findings and discussion

Most of the dissertations were written in 2019 (%19,9) and at least in 2015 (%5,4). It can be said that the theses did not show a significant increase over the years, and they were distributed evenly, except for 2015 and 2019. Dissertations were published mostly in Gazi University (%36,6) and at least in Ondokuz Mayıs University (%1,6). Moreover, in the distribution of dissertations by subject, it is seen that the majority of them are in the field of violin education (%11,8) and piano education (%10,8), which are included in the theme of instrument education (n = 84). This means that the majors of the majority of doctoral graduates in music education are violin and piano. Then, the most preferred method in dissertations were the quantitative method (%50,6), and the experimental (%24,2) and survey design (%15,1) were adopted as the design. Lastly, the majority of the sample group included in the dissertations are pre-service music teachers (%32,3).

Results and recommendations

The findings obtained in the research showed that the majority of the dissertations written in the Music Education Departments in Turkey were made in 2019, at Gazi University, in the field of instrument education (violin education), by adopting the quantitative method and experimental design, and with pre-service music teachers.

Based on the results of the research, it can be stated that although the categories preferred in the dissertations written in 2014-2021 are many in terms of quantity, there are also categories in which many subjects, samples, methods and designs are discussed in terms of quality. For example, in the subject area theme, it can be said that although it is thought that music education is intensively studied in the

field of instrument education, other fields are also studied and accordingly, music education is an innovative and open research area. In addition, based on the data obtained in the research, there is a need for researchers who have a command of the theoretical and theoretical structure for the method and design theme, who research and discover about the subject, and who can use the information correctly. Future studies on postgraduate theses written in the field of music education can be done with a wider range of years and more comprehensive themes. Through the data obtained in the research, it can be said that the postgraduate theses to be written in the field of music education in the future will form a basis and contribute significantly to the study of themes such as subjects, sample groups and methods that have been studied less or never in music education.

Giriş

Müzik eğitimi araştırmaları, her yaş ve yetenekte olan öğrenciler ile yapılabilir ve onların nitelikli müzik eğitimi deneyimlerine nasıl yön vereceklerini belirlemede son derece önemli bir yere sahiptir (Draves vd., 2008). Müzik eğitimi araştırmaları, insan doğasına ilham veren ve rehberlik eden düşüncelerin şekillenmesini içermeli ve söz konusu alana yönelik hem teorik hem deneysel çalışmaların kapsamlı ve sistematik bir şekilde üretilmesini hedeflemelidir (Jorgensen, 2008). Bu noktada müzik eğitimi araştırmalarına son derece önemli katkı sağladığı düşünülen müzik eğitimi doktora programlarındaki çalışmaların müzik eğitimi alanına sağlam bir zemin oluşturacağı söylenebilir.

Doktora programları adayın üreteceği özgün araştırma ile karakterize edilen ve genellikle tezin savunması ile sonuçlanan bir araştırma derecesidir (Kot ve Hendel, 2012). Müzik eğitiminde yapılan doktora programlarında müzik eğitimi alanında bağımsız araştırma yapabilen, bilimsel problemleri derinlemesine irdeleyen ve analiz edebilen bilim adamları yetiştirmek hedeflenmelidir (Phillips, 2008; YÖK, 2016). Söz konusu programların amacı öğrencilere müzik eğitimi alanında donanımlı araştırma kimliği kazandırmalı (Can vd., 2009), yetenekli ve özverili adayların kabul edilmesini sağlamalı ve onların güçlü yönlerini keşfetmesini sağlamalıdır (Madsen, 2003). Dahası, doktora öğrencilerinin akademik üretkenliğe sahip olmaları, yenilikçi bir bakış açısıyla kapsamlı ve nitelikli doktora tezleri üretmeleri de beklenir (Phillips, 2008). Doktora düzeyinde akademik titizliği korumak, teorik çerçeve ve güçlü bir içerik için önemlidir (Taylor ve Maxwell, 2004). Buradan hareketle, Türkiye’de doktora eğitimi, öğrenciye bağımsız araştırma yapma beceresi kazandırabilmeyi, yeni bilgiyi üretebilmeyi ve yeni uygulama alanlarını geliştirebilmeyi hedefler. Bunun yanı sıra doktora eğitimi, temeli araştırma olan ve çalışılan alanın felsefesi ve kültürüne hâkim olmayı gerektiren çok yönlü bir eğitim olmalıdır. Doktora öğrencisinin yeni yöntem ve uygulamaları ortaya koyması, bilgiyi analiz etmesi, değerlendirmesi ve eleştirel bakış açısı ile ele alması durumu, çalışılan alanı bilimsel açıdan geliştirebilir ve söz konusu alana katkı sağlayabilir (YÖK, 2018). Müzik eğitimi alanındaki doktora programları ise öğrencinin müzik eğitimi alanında (müzik kültürü, müzik teknolojisi, çalgı eğitimi vb.) bilgi ve becerisini üst düzeye taşımaya hedefleyen, müzik eğitimi alanındaki konulara hakim olan, sorunları tespit edebilen ve çözüm üretebilen nitelikli araştırmacılar yetiştirmelidir (Bilen, 2005). Ayrıca müzik eğitimi doktora programları, Türkiye’de Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Lisansüstü Eğitim Enstitüsünün Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi/Öğretmenliği Bilim Dallarında yer alan ve alanlarında uzmanlaşmış öğretim elemanlarının nitelikli ve sanatsal becerisi yüksek bireyler yetiştirdiği bir programdır (Özevin vd., 2021).

Konu ile ilgili literatürde, Türkiye’de özelde müzik alanında (çalgı eğitimi, koro, oda müziği, ses eğitimi, müzik teknolojileri gibi) yapılan lisansüstü tezlerinin incelenmesine yönelik çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen (Çeşit, 2015; Babaç ve Köse, 2018; Orhan ve Gökçe, 2018; Güner, 2019; Delikara, 2019; Köşreli, 2020), genelde müzik eğitimi alanında (Tapu, 2017; Gürler, 2021) yapılan lisansüstü tezlerinin incelenmesine yönelik görece az sayıda çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Tapu (2017) müzik öğretmenliği eğitimindeki lisansüstü tezlerin görünümünü incelediği çalışmada, yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine oranla fazla olduğunu, çoğunluğun nicel yöntemi benimsediğini ve örneklem grubu olarak lisans öğrencileri olduğunu saptamıştır. Spesifik olarak piyano eğitimi alanında lisansüstü tezlerin incelendiği bir çalışmada ise, 1995-2017 yılları arasındaki tezlerin çoğunun Gazi Üniversitesi’nde yazıldığı, yüksek lisans tezi olduğu, nitel yöntem ve betimsel desen benimsediği saptanmıştır (Babacan, 2021). Yurtdışında yapılan bir çalışmada ise, 1998-2002 yılları arasında müzik eğitimi alanında nitel yöntem kullanarak yapılan doktora tezlerinin çoğunluğunun durum çalışması (Case study) olduğu ve tez konularının ağırlıklı olarak çok kültürlülük, müzik programları ve öğretmen eğitimi olduğu saptanmıştır (Kantorski ve Stegman, 2006). Diğer yandan başka bir çalışmada, 1989-2017 yıllarında müzik eğitimi alanında yayınlanan çalışmaların çoğunluğunun nicel yöntemi benimsediği ve çalışılan konunun öğretim yöntem ve teknikleri olduğu saptanmıştır (Silvey vd., 2019). Bu ve benzeri (Nichols, 2013; Soycan, 2021) çalışmaların bulgularından hareketle, Türkiye’de müzik eğitimi alanında yapılan çalışmaların yoğun olarak çalgı eğitimi, ses eğitimi gibi performansla yönelik konular ile ilgili olduğu, yurtdışında ise müzik eğitimi ile ilgili yayınlanan çalışmaların program, yöntem gibi kuramsal konular ile ilgili olduğu sonucu çıkarılmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalardan hareketle, müzik eğitimi/öğretmenliği alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi hem geçmişte yapılan araştırmaların odağını anlamak hem de gelecekte yapılacak olan araştırmalara yön verme açısından son derece önemlidir (Draves vd., 2008). Lisansüstü çalışmalarda konunun, yöntemin ve diğer unsurların belirlenmesi araştırmacılar için önemli bir aşamadır (Tebiş ve Okay, 2013). Ayrıca Türkiye’de Müzik Eğitimi Bilim Dallarında yapılan doktora tezlerinin tespit edilme durumu, müzik eğitimi alanında yapılacak olan araştırmaların daha nitelikli olmasına, yenilikçi bakış açısı ile ele alınmasına ve söz konusu alanda ele alınmayan konuların çalışılmasına olanak sağlayabilir.

Bu çalışma, Müzik Eğitimi Bilim Dallarındaki doktora tezlerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmaması bakımından önemlidir. Söz konusu alanda öğrenim gören ve görececek olan öğrencilere konu seçiminde yol göstereceği düşünülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada, Türkiye’de 2014-2021 yılları arasında Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi/Öğretmenliği Bilim Dalındaki doktora tezleri incelenmiştir.

Araştırmanın amacı ve sorular

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de 2014-2021 yılları arasında Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi/Öğretmenliği Bilim Dalındaki doktora tezlerinin, ‘yıl, üniversite, konular, yöntem, desen ve örneklem grubu’ açısından ele alınarak incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Yayınlanan doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Yayınlanan doktora tezlerinin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Yayınlanan doktora tezlerinin konulara göre dağılımı nasıldır?
4. Yayınlanan doktora tezlerinin yöntem ve desene göre dağılımı nasıldır?
5. Yayınlanan doktora tezlerinin örneklem grubuna göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın deseni

Bu araştırma nitel yöntem araştırması olarak planlanmıştır. Araştırmanın deseni ise durum çalışmasıdır. Durum çalışmaları, bir konu, kişi, program veya olgunun gerçek yaşam bağlamında derinlemesine bir değerlendirme süreci ile birlikte nasıl tanımlandığı ve araştırmacının sürece müdahalesinin az olduğu bir yöntemdir (Yin, 2009; Crowe vd., 2011; Barrett, 2014). Durum çalışmalarında, kavramsal geçerlik, bağlam ve sürecin anlaşılabilirliği ve neden-sonuç arasında bağlantı kurması gibi özellikler, söz konusu desenin güçlü yönlerindedir (Flyvbjerg, 2011).

Çalışma grubu

Çalışma grubunu, Türkiye’de 2014-2021 yıllarında Müzik Eğitimi/Öğretmenliği Bilim Dalında yazılmış olan 186 doktora tezi oluşturmaktadır. Söz konusu yıllarda yazılan doktora tezlerinin yalnızca bir tanesinin erişimi kısıtlandığı için ulaşılamamış, geri kalan diğer tüm tezlere ulaşılmıştır.

Veri toplama süreci ve analizi

Çalışmada elde edilen verilere YÖK Ulusal Tez Merkezinden detaylı bir tarama yapılarak ulaşılmıştır. Veriler, detaylı arama bölümünde yer alan enstitü, anabilim dalı, bilim dalı, yıl ve tez türü kısımlarına sırasıyla ‘Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi/Öğretmenliği Bilim Dalı, 2014-2021 yılları ve doktora tezi’ seçilerek toplanmıştır. Söz konusu veriler, içerik analizi gerçekleştirilerek çözümlenmiştir. Nitel içerik analizi, metindeki kategorileri sistematik olarak sınıflandırarak, metin içeriğinin özne olarak yorumlanması için kullanılır (Hsieh ve Shannon, 2005). Kategorilerin verilerden ortaya çıkmasına izin verir ve analiz edilen kategorilerin anlamını kavramayı amaçlar (Bryman, 2016). İçerik analizi süreci, hazırlık aşamasında uygun verilerin toplanması ve verilerin anlamlandırılması, verilerin düzenlenmesi ve sonuçların veriler ile arasındaki bağlantıya dikkat edilerek raporlanmasıdır (Elo vd., 2014).

Çalışmada elde edilen veriler; yıl, üniversite, konular, yöntem, desen ve örneklem grubu olmak üzere belirlenen temalar aracılığıyla analiz edilmiştir. Söz konusu verilerin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri SPSS 18 istatistiksel yazılım programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde çalışma grubunda yer alan doktora tezlerine ilişkin analizlere yer verilmiştir.

Tablo 1: Tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıl	f	%
2014	24	12,9
2015	10	5,4
2016	19	10,2
2017	20	10,8
2018	22	11,8
2019	37	19,9
2020	22	11,8
2021	32	17,2
Toplam	186	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmada ele alınan doktora tezlerinin en çok 2019 (%19,9) ve en az 2015 (%5,4) yılında yapıldığı görülmektedir. Tezlerin yıllara göre önemli bir artış göstermediği, 2015, 2019 ve 2021 yılı dışında dengeli dağıldığı söylenebilir.

Tablo 2: Tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	f	%
Gazi Üniversitesi	68	36,6
Necmettin Erbakan Üniversitesi	34	18,3
İnönü Üniversitesi	25	13,4
Marmara Üniversitesi	21	11,3
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	16	8,6
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	10	5,4
Dokuz Eylül Üniversitesi	5	2,7
Uludağ Üniversitesi	4	2,2
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	3	1,6
Toplam	186	100,0

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmada ele alınan doktora tezlerinin en çok Gazi Üniversitesi’nde (%36,6) ve en az Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nde (%1,6) yapıldığı görülmektedir. Diğer yandan, Necmettin Erbakan Üniversitesi (%18,3) de yoğunluğun olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Tezlerin konularına göre dağılımı

Konular	f	%
Çalgı Eğitimi		
Keman Eğitimi	22	11,8
Piyano Eğitimi	20	10,8
Gitar Eğitimi	11	5,9
Bağlama Eğitimi	9	4,8
Viyolonsel Eğitimi	6	3,2
Flüt Eğitimi	5	2,7
Viyola Eğitimi	4	2,2
Klarnet Eğitimi	2	1,1
Ud Eğitimi	2	1,1
Klasik Kemençe Eğitimi	1	,5
Kabak Kemane Eğitimi	1	,5
Ney Eğitimi	1	,5
Müzik Teknolojisi/Bilgisayar Destekli Eğitim	11	5,9
Ses Eğitimi	11	5,9
Müziksel İşitme Yazma Okuma	8	4,3
Müzik Öğretim Yöntemleri	7	3,8
Türk Müziği	7	3,8
Özel Eğitim	5	2,7
Koro/Koro Yönetimi	4	2,2
Müzikal Yetenek	4	2,2
Oda Müziği	3	1,6

Konular	f	%
Performans Kaygısı	3	1,6
Okul Şarkıları Öğretimi	3	1,6
Öğrenme Stratejileri /Stilleri	2	1,1
Öğretim Programları	2	1,1
Yaratıcılık	2	1,1
Okulöncesi Müzik Eğitimi	2	1,1
Müzik Terapi	2	1,1
Okul Çalgıları	2	1,1
Analitik Müzik Dinleme	1	,5
Müzik Felsefesi	1	,5
Eser İnceleme/Analiz	1	,5
Zihin Alışkanlıkları	1	,5
Eşlik	1	,5
Duygudurum	1	,5
Müzik Tercihi	1	,5
Armoni	1	,5
Üstün Zekalı ve Yetenekliler	1	,5
Başarı	1	,5
Opera	1	,5
Program Geliştirme	1	,5
Müzik Eğitimi Kurumları	1	,5
Benlik	1	,5
Öğretmen ve Müzisyen Kimliği	1	,5
Öğrenme Çıktıları	1	,5
Vurmalı Çalgılar	1	,5
İnsani Gelişme Endeksi	1	,5
Askeri Bando Şefliği	1	,5
Entonasyon	1	,5
Sinir Dili Programlama (NLP)	1	,5
Pozitif Psikoloji	1	,5
Güncel Popüler Müzik	1	,5
Çokkültürlülük	1	,5
Toplam	186	100,0

Tablo 3’te görüldüğü gibi, çalışmada ele alınan doktora tezlerinin konulara göre dağılımında çoğunluğun çalgı eğitimi (n = 84) temasında yer alan keman eğitimi (%11,8) ve piyano eğitimi (%10,8) alanında yapıldığı görülmektedir. Bunun anlamı, müzik eğitimi alanındaki doktora mezunlarının çoğunluğunun branşının keman ve piyano olduğudur. Diğer yandan, söz konusu tezlerdeki çoğunluğu oluşturan diğer bir konu alanı ise müzik teknolojisi- bilgisayar destekli eğitimi (%5,9) ve ses eğitimi (%5,9)’dir. Dolayısıyla, müzik eğitimi araştırmalarında çalgı eğitiminden sonra müzik teknolojileri ve ses eğitiminin alana önemli bir rolü olduğu söylenebilir. Son olarak doktora tezlerinde çalışılan birçok konu alanı olmasına rağmen, tercih edilme durumları diğer alanlara göre görece az sayıda olan alanların (Müzik felsefesi, çokkültürlülük gibi) olması müzik eğitimi araştırmalarındaki konu çeşitliliğinin olduğunu göstermiştir.

Tablo 4: Tezlerin yöntem ve desenine göre dağılımı

Yöntem	f	%	Desen	f	%			
Nitil Yöntem	30	16.1	Durum Çalışması	11	5,9			
			Eylem Araştırması	6	3,2			
			Belirtilmemiş	6	3,2			
			Belgesel Tarama	3	1,6			
			Tarihi Araştırma	1	,5			
			Olgubilim Deseni	1	,5			
			Tasarım ve Geliştirme Araştırması	1	,5			
			Bloom’un Taksonomi Modeli	1	,5			
			Nicel Yöntem	94	50.6	Deneysel Desen	45	24,2
						Tarama Deseni	28	15,1
						Yarı Deneysel Desen	7	3,8
Tarama Deseni- Deneysel Desen	6	3,2						
Korelasyonel Araştırma	2	1,1						

Yöntem	f	%	Desen	f	%
			Faktöriyel Desen	2	1,1
			Tek Denekli Araştırma Deseni	2	1,1
			Ölçek Uyarlama	1	,5
			Davranışlar Arası Çoklu Yoklama Modeli	1	,5
Karma Yöntem	62	33,3	Betimsel Boyut- Deneysel Desen	23	12,4
			Açımlayıcı Sıralı Desen	17	9,1
			Durum Çalışması- Deneysel Desen	7	3,8
			Yarı Deneysel- Görüşme yöntemi	2	1,1
			Gömülü Desen- Deneysel Desen	2	1,1
			Belirtilmemiş	2	1,1
			Ardışık Sıralı Desen	1	,5
			İç İççe Karma Desen	1	,5
			Çok Amaçlı Desen	1	,5
			Olgubilim Deseni- Korelasyonel Araştırma	1	,5
			Tarama Deseni- Görüşme yöntemi	1	,5
			Delphi Tekniği- Deneysel desen	1	,5
			Keşfedici desen	1	,5
			Yakınsayan paralel desen	1	,5
			Sıralı-araştırıcı Desen	1	,5
Toplam	186	100,0	Toplam	186	100,0

Tablo 4'te görüldüğü gibi, araştırmada ele alınan doktora tezlerinde en çok tercih edilen yöntem, nicel yöntem (%50,6) ve desen ise deneysel (%24,2) ve tarama deseni (%15,1)'dir. Tercih edilen diğer bir yöntem ise karma yöntem (%33,3)'dir. Karma yöntemde birçok desen benimsenmiş ve çoğunluğu nitel ve nicel yöntemde yer alan desenler ile ifade edilmiştir (Betimsel boyut-deneysel desen, durum çalışması-deneysel desen gibi). En çok tercih edilen desen ise betimsel ve deneysel desen (%12,4)'dir. Son olarak doktora tezlerinde en az benimsenen yöntem ve desenin nitel yöntem (%30) ve durum çalışması (%5,9) olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Tezlerin örneklem grubuna göre dağılımı

Örneklem Grubu	f	%
Müzik Öğretmeni Adayları	60	32,3
Lisans Öğrencileri (Müzik Bölümü/Konservatuvar)	17	9,1
Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencileri	15	8,1
Doküman (Eser, Program, Kayıt)	12	6,5
İlkokul Öğrencileri	7	3,8
Lisans Öğrencileri ve Öğretim Elemanları	6	3,2
Sanatçı- Müzisyen	6	3,2
Lisans Öğrencileri (Alan Dışı)	6	3,2
Öğretim Elemanları	8	4,3
İlköğretim Öğrencileri	4	2,2
Lisans ve Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencileri	3	1,6
Engelli Bireyler	5	2,7
Güzel Sanatlar Lisesi Öğretmenleri ve Öğretim Elemanları	2	1,1
Müzik Öğretmenleri	2	1,1
Müzik Öğretmeni Adayları ve Konservatuvar Lisans Öğrencileri	2	1,1
Öğretim Elemanları ve Müzik Öğretmeni Adayları	2	1,1
5- 6 Yaş	2	1,1
Özel Yetenekli Çocuklar	2	1,1
Anaokulu, İlkokul ve Ortaokul Öğrencileri	2	1,1
Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencileri ve Öğretmenleri	2	1,1
9- 10 Yaş	1	,5
9- 12 yaş	1	,5
13-15 Yaş	1	,5
18-33 Yaş	1	,5
Lise Öğrencileri	1	,5
Lise Mezunları	1	,5

Örneklem Grubu	f	%
Kursiyerler	1	,5
Konservatuvar Öğrencileri (Ortaokul ve Lise)	1	,5
Lisansüstü Öğrenciler	1	,5
Müzik Öğretmeni Adayları ve Güzel Sanatlar Lisesi Öğretmenleri	1	,5
Müzik Öğretmeni Adayları ve Lisans Mezunları	1	,5
Anadolu Lisesi Öğretmenleri	1	,5
Özel Eğitim Öğretmeni	1	,5
7. Sınıf Öğrencileri	1	,5
4. Sınıf Öğrencileri ve Sınıf Öğretmenleri	1	,5
Konservatuvar ve Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencileri	1	,5
Öğretim Elemanları ve Yazarlar	1	,5
Bando Şefleri	1	,5
Yazılım ve Uzmanları	1	,5
Çocuk Korusu	1	,5
Müzik Öğretmeni ve Ortaokul Öğrencileri	1	,5
Toplam	186	100,0

Tablo 5’te görüldüğü gibi araştırmada ele alınan doktora tezlerinin örneklem grubunun çoğunluğunun müzik öğretmeni adayları (%32,3) olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra tercih edilen örneklem grupları sırasıyla, konservatuvarda ve müzik bölümlerinde öğrenim gören lisans öğrencileri (%9,1) ve Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri (%8,1)’dir. Son olarak, doktora tezlerinde en az tercih edilen örneklem grupları da mevcuttur (Lisansüstü öğrenciler, kursiyerler gibi).

Sonuç, tartışma ve öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular, Türkiye’de Müzik Eğitimi Bilim Dallarında yazılan doktora tezlerinin çoğunluğunun 2019 yılında, Gazi Üniversitesi’nde, çalgı eğitimi (keman eğitimi) alanında, nicel yöntem ve deneysel desen benimsenerek ve müzik öğretmeni adayları ile yapıldığını göstermiştir. İlk olarak, doktora tezlerinin yıllara yönelik bulgusunda, doktora tezinin en çok 2019 (n = 37) ve 2021 (n = 32) yılında olduğu görülmüştür. Bu bulgu, viyola eğitimi (Özay, 2020), çalgı eğitimi (Güçlü vd., 2021) ve flüt eğitimi (Soycan, 2021) alanında yazılmış olan çalışmalardan elde edilen bulgularla tutarlıdır. Diğer yandan, doktora tezlerinin en az 2015 (n = 10) yılında olduğu görülmüştür. 2015 yılında sayımın düşük olmasının sebebi, doktora öğrencisinin programdan mezun olma süresi ve önceki yıllara bağlı olarak doktora programlarına kayıtların azlığı ya da çokluğu ile ilgili olabilir. Araştırmanın diğer bir bulgusu, doktora tezlerinin en çok Gazi Üniversitesi’nde (n = 68) yapıldığını göstermiştir. Bu bulgu, müzik eğitimi (Tapu, 2017; Aksaray, 2019; Gürler, 2021), çalgı eğitimi (Güçlü vd., 2021), keman eğitimi (Akın, 2016; Güner, 2019) ve flüt eğitimi (Yapalı, 2015; Soycan, 2021) alanlarında yazılmış olan çalışmalardan elde edilen bulgularla tutarlıdır. Dolayısıyla Gazi Üniversitesi’nde genelde müzik eğitimi özelde ise çalgı eğitimi alanında en çok lisansüstü tezinin yazıldığı görülmüştür.

Araştırmada konu alanlarına yönelik elde edilen bulgular, doktora tezlerinin en çok çalgı eğitimi (n = 84) alanında yapıldığı ve söz konusu alanda yer alan keman eğitimi (n = 22) ağırlıklı olmak üzere, sırasıyla piyano eğitimi (n = 20) ve gitar eğitiminde (n = 11) yapıldığını göstermiştir. Bu bulgu, çalgı eğitimi (Özer ve Demirbatır, 2021), keman eğitimi (Tebiş ve Okay, 2013; Güner, 2019), piyano eğitimi (Tapu, 2017) ve gitar eğitimi (Öztutgan, 2016) alanında yazılmış olan çalışmalardan elde edilen bulgularla tutarlıdır. Nitekim konu ile ilgili literatürde de yer alan çalışmaların çoğu keman eğitimi (Kurtaslan, 2018) ve piyano eğitimi (İnal ve Zahal, 2020; Babacan, 2021) gibi alanlarda olduğundan, genel olarak müzik eğitimi alanındaki yoğunluğun da çalgı alanında olması beklenen bir durumdur. Doktora tezlerinde tercih edilen diğer bir konu alanı ise, müzik teknolojisi/bilgisayar destekli eğitim (n = 11) ve ses eğitimi (n = 11) olmuştur. Bu bulgu, müzik teknolojisi ve ses eğitimi alanında yazılmış olan çalışmalardan elde edilen bulgularla tutarlıdır (Delikara, 2019; Köşreli, 2020). Özetle, 2014-2021 yılları arasında yapılmış olan doktora tezlerinin çalgı eğitiminin yanı sıra diğer alanlarda da yapıldığını göstermiştir.

Diğer bir başka bulgu, doktora tezlerinde en çok tercih edilen yöntem ve desenin, nicel yöntem ve deneysel desen olduğunu göstermiştir. Nitekim, genelde eğitim bilimlerinde istatistiksel verilere dayalı çalışmaların daha güvenilir olması düşüncesi, özelde ise müzik eğitiminde yapılan çalışmaların özellikle de çalgı eğitimi alanının içinde barındırdığı performans ve uygulamanın nicel yöntem ve deneysel desen

tercih edilerek kullanılması durumuna bağlı olabilir. Bu bulgu, müzik eğitimi alanında yazılmış olan çalışmalardan elde edilen bulgularla tutarlıdır (Tapu, 2017; Ataman, 2019). Ayrıca doktora tezlerinde en çok tercih edilen ikinci yöntem karma yöntem olmuştur. Karma yöntem araştırmalarındaki doktora tezlerinde tercih edilen desenlerin (Creswell ve Clark, 2011), karma yöntemin gerektirdiği teorik çerçeveye uymadığı ve rapor edilmediği söylenebilir (betimsel boyut-deneysel desen gibi). Son olarak, doktora tezlerinin örneklem grubuna yönelik bulgusu, yoğunluğun müzik öğretmeni adayları (n = 60) ile çalışıldığını göstermiştir. Bu bulgu, müzik eğitimi alanında yazılmış olan çalışmada elde edilen bulgu ile tutarlıdır (Gürler, 2021). Müzik eğitimi araştırmalarında genellikle çalışılan örneklem grubunun müzik öğretmeni yetiştiren Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki öğretmen adayları olması durumu, yapılan çalışmaların sonuç ve önerileri doğrultusunda hem söz konusu adayların gelişimine hem de eğitim programlarının geliştirilmesi bakımından önemlidir.

Araştırmanın sonuçlarından hareketle, 2014-2021 yılları arasında yazılmış olan doktora tezlerinde tercih edilen kategoriler nicelik bakımından çoğunluğu oluştursa da, nitelik bakımından çeşitli (Türk müziği, benlik, çokkültürlülük gibi) kategoriler de vardır. Örneğin, konu alanı temasında, müzik eğitime yönelik çalgı eğitimi alanında yoğun olarak çalışıldığı düşünülse de diğer alanlara yönelik de çalışıldığı ve buna göre müzik eğitiminin yenilikçi ve geliştirmeye açık bir araştırma alanı olduğu söylenebilir. Ayrıca araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle, yöntem ve desen temasına yönelik olarak kuramsal ve teorik yapıya hâkim olan, konu hakkında araştıran, keşfeden ve bilgiyi doğru şekilde kullanabilen araştırmacılara ihtiyaç vardır. Müzik eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezler ile ilgili gelecekte yapılacak çalışmalar daha geniş yıl aralığı ve daha kapsamlı temalar ile yapılabilir. Araştırmada elde edilen veriler aracılığıyla gelecekte müzik eğitimi alanında yazılacak lisansüstü tezlerin, müzik eğitiminde az ya da hiç çalışılmamış konu, örneklem grubu, yöntem gibi temaların çalışılmasına dayanak oluşturacağı ve önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akın, N. (2016). *Türkiye’de keman eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezlerin konu ve türleri yönünden incelenmesi* (Tez No. 435234) [Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Aksaray, Ö. (2019). *Müzik alanında yazılan tezlerin bibliyometrik analizi* (Tez No. 601546) [Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Ataman, Ö. G. (2019). Müzik öğretmenliği bilim dallarında yapılan flüt ile ilgili lisansüstü tezlerde araştırma eğilimleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(41), 113-132. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.581255>
- Babacan, E. (2021). Türkiye’de piyano ile ilgili yapılan lisansüstü araştırmaların içerik analizi: (1995-2017). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 1159-1191. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.869110>
- Babaç, E. E., ve Köse, H. S. (2018). Türkiye’de 2011-2018 yılları arasında koro alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin bazı parametreler bakımından incelenmesi. *Çevrimiçi Müzik Bilimleri Dergisi*, 3(1), 32-55. <https://doi.org/10.31811/ojomus.430359>
- Barrett, J. R. (2014). Case study in music education. C. M. Conway (Ed.), *The Oxford handbook of qualitative research in American music education* (s. 113–132). Oxford University Press.
- Bilen, S. (2005). Lisansüstü müzik öğretmenliği programlarının karşılaştırılması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı 1, 257-263.
- Bryman, A. (2016). *Social research methods*. (5. Bs.). Oxford University Press.
- Can, A. A., Can, Ü. K., ve Bağcı, H. (2009, 1-3 Mayıs). *Lisansüstü müzik eğitimi programlarıyla ve gerçekleştirilen araştırmalarla ilgili sorunlar ve çözüm önerileri* [Konferans sunumu]. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale. <http://www.eab.org.tr/eab/2009/cd.php>
- Creswell, J. W., and Clark, V. L. P. (2011). *Designing and conducting mixed methods research*. (2. Bs.). Sage.
- Crowe, S., Cresswell, K., Robertson, A., Huby, G., Avery, A., and Sheikh, A. (2011). The case study approach. *BMC Medical Research Methodology*, 11, Article 100. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-11-100>

- Çeşit, C. (2015). Türkiye’de viyola üzerinde yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 38, 445-462. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3035>
- Delikara, A. (2019). Türkiye’de müzik teknolojileri alanında yapılmış lisansüstü tezler. *Ekev Akademi Dergisi*, 23(79), 1-16.
- Draves, T. J., Cruse, C. S., Mills, M. M., and Sweet, B. M. (2008). Subjects in Music Education Research: 1991-2005. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 176, 19-29. <https://www.jstor.org/stable/40319430>
- Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., and Kyngäs, H. (2014). Qualitative content analysis: A focus on trustworthiness. *SAGE Open*, 4(1), 1-10. <https://doi.org/10.1177/2158244014522633>
- Flyvbjerg, B. (2011). Case study. N. K. Denzin, and Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage Handbook of Qualitative Research* (s. 301-316). Sage.
- Güçlü, O., Mustul, Ö., ve Kaleli, Y. S. (2021). Müzik eğitiminde bireysel çalgılara yönelik yapılmış olan lisansüstü çalışmaların karşılaştırmalı olarak incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(45), 790-807. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoes.2938>
- Güner, S. U. (2019). *Ülkemizde keman ve keman eğitimi alanlarında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (1986-2018)* (Tez No. 560696) [Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Gürler, D. A. (2021). Müzik öğretmenliği alanında yapılan araştırmalar üzerine bir inceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 1858-1880. <https://doi.org/10.17755/esosder.870215>
- Hsieh, H. F., and Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288. <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>
- İnal, İ., ve Zahal, O. (2020). *Piyano alanında yayımlanan ulusal tez ve makaleler üzerine bir içerik analizi çalışması (1987-2020)* [Konferans sunumu]. VI. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi, Alanya.
- Jorgensen, E. R. (2008). Questions for music education research. *Music Education Research*, 10(3), 331-346. <https://doi.org/10.1080/14613800802280050>
- Kantorski, V. J., and Stegman, S. F. (2006). A content analysis of qualitative research dissertations in music education, 1998-2002. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 168, 63-73. <https://www.jstor.org/stable/40319461>
- Kot, F. C., and Hendel, D. D. (2012). Emergence and growth of professional doctorates in the United States, United Kingdom, Canada and Australia: a comparative analysis. *Studies in Higher Education*, 37(3), 345-364. <https://doi.org/10.1080/03075079.2010.516356>
- Kösreli, S. (2020). Türkiye’de ses eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezlere yönelik bir inceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(5), 3651-3668. <https://doi.org/10.15869/itobiad.708104>
- Kurtaslan, Z. (2018). Türkiye’de yaylı çalgılarda yay teknikleri üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi. *Fine Arts*, 23(4), 57-70.
- Madsen, C. K. (2003). Instruction and supervision of graduate students in music education. *Research Studies in Music Education*, 21(1), 72-79. <https://doi.org/10.1177/1321103X030210010601>
- Nichols, B. E. (2013). The first 20 years: A content analysis of the journal of music teacher education, 1991-2011. *Journal of Music Teacher Education*, 22(2), 73-84. <https://doi.org/10.1177/1057083712473117>
- Orhan, Ş. Y., ve Gökçe, A. (2018). Türkiye’de oda müziği alanında yapılmış lisansüstü tezler. Z. Karacagil, ve E. Anaz (Eds.), *Sosyal Bilimlerde Güncel Tartışmalar İnsan Çalışmaları I* (s. 96-104). Bilgin Kültür Sanat Yayınları.
- Özay, S. (2020). Türkiye’de viyola alanında yazılmış lisansüstü tezler. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16, Eğitim ve Toplum Özel Sayısı, 6344-6361. <https://doi.org/10.26466/opus.784467>
- Özer, Z., ve Demirbatır, R. E. (2021). Müzik eğitimi ile ilgili TR dizin veri tabanında yayımlanan araştırmaların eğilimlerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 282-304. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoes.2938>
- Özevin, B., Canakay, E. U., ve Beylik, Ç. (2021). Müzik öğretmenliği ve lisansüstü eğitim: Dokuz Eylül Üniversitesi örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(3), 516-526.

- Öztutgan, Z. (2016). Türkiye’de gitar alanında yapılan lisansüstü tezlerin analizi ve değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 684-708.
- Phillips, K. H. (2008). Graduate music education. *Research & Issues in Music Education*, 6(1). Article 2. <https://commons.lib.jmu.edu/rime/vol6/iss1/2>
- Silvey, B. A., Sims, W. L., Pohlman, G., and Regier, B. J. (2019). A Content analysis of update: Applications of research in music education (1989–2017). *Update: Applications of Research in Music Education*, 38(1), 55-62. <https://doi.org/10.1177/8755123319829193>
- Soycan, M. (2021). Türkiye’de 2010-2020 yılları arasında yapılan flüt konulu lisansüstü tezlerin incelenmesi: İçerik analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 2153-2187.
- Tapu, I. K. (2017). Müzik öğretmenliği eğitimi sürecinin lisansüstü tezlerdeki görünümü. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 4(11), 504-513.
- Taylor, N., and Maxwell, T. W. (2004). Enhancing the relevance of a professional doctorate: The case of the doctor of education degree at the University of New England. *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education*, 5(1), 60-69.
- Tebiş, C., ve Okay, H. H. (2013). Türkiye’de müzik sanatı ve eğitiminde keman ve viyola konulu lisansüstü tezlerin konu ve yöntem olarak incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 2(2).
- Yapalı, Y. (2015). *Ülkemizde flüt ve flüt eğitimi alanlarında yapılan lisansüstü tezlerinin incelenmesi* (Tez No. 407629) [Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Yin, R. K. (2009). *Case study research: Design and methods*. (4. Bs.). Sage.
- YÖK. (2018). *100/2000 YÖK doktora bursları. Gelecek 10 yıl için güçlü nesiller yetiştirme projesi*. Yükseköğretim Kurulu Yayını.
- YÖK. (2016, 20 Nisan). Lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliği. *Resmi gazete*. 1 Ekim 2021 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=21510&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden erişildi.

Etik kurul onayı

Bu çalışmada açık erişimi olan veriler kullanılması ve analiz edilmesi sebebi ile bu çalışma etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır.

Çıkar çatışması beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.